

Брой 70
ISSN 2815-5394

IRIS PAPERS

11 октомври 2025
Год. 27

**Какво постигна Доналд Тръмп на
международната сцена през първите
девет месеца на втория си мандат**

Огнян Минчев

Издател: Институт за регионални и международни изследвания
А: гр. София, 1113, ул. Антон П. Чехов № 51, ет. 3
W: <https://www.iris-bg.org/>
E: mail@iris-bg.org

Най-сериозната критика към международната политика на Доналд Тръмп от началото на неговия втори мандат е обвинението, че той разбива съществуващата система на международни отношения – международния ред, установен с приключването на Втората световна война, и въвежда света в епоха на хаотични действия „на парче”. Този тип „транзакционна политика”, твърдят критиците на Тръмп 2.0, сериозно оцелява интересите на дългосрочните съюзници на Америка без дори да гарантира, че „сделките”, които Тръмп сключва са в полза дори и на самите американски интереси.

Без да считаме, че тази критика към външната политика на Тръмп е опровергана, трябва да приемем факта, че като резултат от поведението на администрацията във Вашингтон – или въпреки поведението ѝ – пред очите ни се очертават три сериозни външно-политически постижения на

американската международна политика начело с настоящия президент. Първо – сключването на споразумението за края на войната в Газа. Значителна част от тези 21 точки на споразумението са на дипломатическата маса от години – предлагани било от предходната администрация във Вашингтон, било от активни посредници като Катар и Саудитска Арабия в региона. Но факт е, че настоящата администрация успя да ги обедини и – по-важно – да ги наложи на кабинета в Израел и на остатъка от Хамас като проект за спиране на войната и донякъде – за регулиране на статута на Газа след края на военните действия. Важно значение има фактът, че планът на Тръмп е подкрепен от ключови регионални сили – Саудитите, Турция и Катар – което от една страна ограничава подривното влияние на Иран, а от друга – ограничава пространството за маневриране на терористичната групировка Хамас, контролираща Газа след 2006 г.

Няма никакви гаранции, че прекратяването на военните действия в рамките на първия етап от плана на Тръмп ще доведе до успешно прилагане на мерките по следващите фази на урегулирането. Дори и с осъществяването на първия етап обаче Вашингтон постига значими политически цели – изолация на Иран, създаване на непрямка, но функционална коалиция между регионални арабски фактори с потенциал за възбране на Авраамическите споразумения, принуждаване на регионални сили да поемат отговорност за регулирането на конфликта. Перспективата за независима палестинска държава – предмет на следващи етапи от реализацията на плана – не е гарантирана, както поради категоричния отказ на Израел да я подкрепи, така и поради мълчаливия скептицизъм на самите арабски партньори на споразумението. Успехът на първия етап от плана на Тръмп благоприятства последващ натиск на Вашингтон върху Техеран чрез една доста по-функционална коалиция с основните регионални фактори

на арабския свят, освен ключовия съюз на Вашингтон и Йерусалим. Така администрацията на Тръмп получава възможност в решителна степен да компенсира силното разрастване на геополитическата роля на Техеран в Близкия изток, станало възможно след поражението на администрацията на Буш-младши в Ирак преди две десетилетия.

Второто международно постижение на Доналд Тръмп е поставянето на режима на Путин в ситуация на нелек избор и неизбежно поемане на отговорност за развитието на кремълската агресия срещу Украйна. При администрацията на Байдън обединеният Запад постави режима в Кремъл в позиция на международен парий. Вашингтон подкрепяше Украйна с оръжие в минимална степен, но заемаше категорична политическа позиция в полза на Киев срещу Москва. По този начин Западът оставяше на Кремъл две възможности – приемане на поражение или упорито продължаване на агресията. За месеците от

януари насам Тръмп направи поредица от странни, трудно обясними с формална логика или политическа рационалност стъпки на подобряване на отношенията си с Путин, критикувани като пораженска позиция или като избор на страната на агресора срещу борбата за защита на Украйна. Кулминация на щедрите аванси, които Тръмп даде на Путин бяха конфузният скандал между него и Зеленски в Белия дом в края на февруари и срещата с Путин в Анкоридж – Аляска през август. Основно следствие на тази политика на Вашингтон бе отказът от военна подкрепа за усилията на Украйна и преминаването към формат на търговия с оръжие с Европа в полза на Украйна.

Макар че политиката на Тръмп спрямо Путин и неговия режим да продължава да поражда много въпроси и несъгласия, очевиден е един значим и по всяка вероятност – дългосрочен ефект от авансите, които Вашингтон даде на Кремъл през последните 9 месеца. Путин бе поставен в ситуация да избира и да поеме

отговорност за избора си. От една страна – да се договори с Киев чрез посредничеството на Вашингтон за примирие и последващо прекратяване на войната, а от друга – да продължава агресията като поеме цялата отговорност върху собствения си режим. Днес вече пропагандните опорки на Кремъл за агресията срещу Украйна – заговор на Запада, агресия на НАТО, „неизбежна самоотбрана” на Москва - са в голяма степен обезценени и поради факта, че Вашингтон предлага смислена алтернатива за край на войната при условия, които очевидно удовлетворяват декларираните интереси и страхове на Кремъл. Тези условия не удовлетворяват истинските цели на кремълския режим – пълномащабен геополитически реванш за поражението в Студената война, но дават на Москва възможността да излезе с известно достойнство от собствената си авантюра от 24 февруари 2022 г. Путин отхвърли офертите за примирие на Тръмп и с това пое отговорност за продължава-

нето на агресията. Никой не знае докога и в каква степен ще продължи днешната по-категорична политика на Белия дом спрямо Кремъл. Едно обаче е сигурно – дори и при условие на добронамереност от страна на Вашингтон, Путин не желае да се договори и да прекрати войната.

Режимът в Москва се старее да се измъкне от тази неблагоприятна необходимост да направи избор в условия на благосклонност от Вашингтон като засилва хибридният натиск на границата на открити военни действия с „агресивна Европа“. Кремъл очакваше след началото на Тръмп 2.0 Европа да се пречупи и да се моли за подкрепа в един отчужден от Стария континент Вашингтон. Московските хибридници паднаха жертва на собствените си пропагандни измислици и очаквания за една безпомощна и предварително осъдена на поражение „Гейрона“. Функционалното обединяване на многоликата европейска политическа общност около приоритетите на общата отбрана в условия на частично

оттегляне на Вашингтон неприятно изненада режима в Москва и даде възможност неговата пропаганда да замени наратива за „агресивния Запад“ с новата пропагандна хибридка за „агресивната Европа“. Днес стратегията на Кремъл е изцяло фокусирана върху агресивни провокации, особено към съседни европейски страни, които имат една основна цел – да се докаже на практика, че чл. 5 от устава на НАТО „не работи“. Ако едно руско нападение над периферна територия или въздушно пространство не предизвика обединена реакция – от Европа и от Вашингтон, значи НАТО вече не е функционална сила. Така Москва се опитва да постигне чрез експанзия на агресията същата цел, която преследва и с агресията срещу Украйна – геополитически реванш чрез поражение или дезинтеграция на НАТО. Както европейското единство, така и ангажимента на Вашингтон към НАТО са двата ключови фактора за провал на тази кремълска стратегия.

Третото международно постижение на администрацията на Тръмп все още няма преки публични измерения, но тенденциите за неговата реализация са все по-очевидни. То засяга отношенията Между Вашингтон и Пекин. Играта на Белия дом с митата остави устойчиво впечатление за хаотичност и провалени очаквания – както по отношение на Китай, така и на Индия. Противоречивите резултати от тази политика засилиха съмненията за нейната резултатност. При наблюдение на процесите в китайската икономика и на политическия връх в Пекин обаче става очевидно, че в условията на неомаоисткия режим на Си Дзинпин стопанският растеж се забавя, а вътрешните напрежения в обществото се засилват. От основно значение е достъпът до международни инвестиции и до международни пазари. Си играе геополитическа игра на усилваща се глобална двуполюсност, привличайки в орбитата си като режима в Москва, така и други сили от Азия и световния Юг. Парадът

В Пекин преди месец бе очевиден акт на „дрънкане на оръжие” – предупреждение към Вашингтон. Тази геополитическа игра е в разрез с икономическите интереси на Пекин – китайското икономическо чудо винаги е било в най-тясна зависимост от отворените глобални пазари. Във върховете на властта в Пекин назряват сериозни напрежения.

На 20 октомври се очаква откриването на специалния „четвърти пленум” на ЦК на ККП, на който ще си дадат битка четирите основни фракции в партията – неомаоистката група около Си Дзинпин, ядрото на генералитета във военния комитет на партията, либералните реформисти около Ван Ян и групировката около бившия партиен лидер Ху Дзинтао, публично и унизително отстранен от Си от президентския пост на последния конгрес на партията в израз на засилващ се междуличностен и междугрупов конфликт. Очаква се Си да бъде отстранен поне от двата си основни поста – водач на партията и на нейния

Военен комитет, като евентуално запази само третия – почти чисто представителен пост – председател на КНР. Промените, които се очакват са не просто личностни и групови – те пряко ще засегнат водената от Пекин политика, евентуално в посока на икономическа либерализация.

Какво е отношението на Тръмп към този процес? Натискът, който Вашингтон оказва, макар и да е посрещнат с категорична твърдост от ръководството на Си очевидно има принос към засилването на кризисните процеси в китайската икономика и на политическия връх в Пекин. По време на заседанията на последната Генерална асамблея на ООН китайският премиер Ли Цян е провел извън официалната програма работно посещение във Вашингтон, чието съдържание остава неизвестно. Каквито и да са резултатите от „четвъртия пленум“ на китайските комунисти, Вашингтон ще реализира за себе си определени ползи. В единия случай – ако на пленума победят реформис-

тите, Китай ще либерализира стопанската си политика и ще се отвори към споразумения с основния си глобален партньор – Америка. Ако победи неомоисткия курс на Си Дзинпин, негативните последици върху китайското стопанство и напреженията в обществото ще се засилват, което ще забави допълнително процесите на растеж и стабилност в Китай, ще се отрази върху потенциала му за международна експанзия.

Постиженията в международната политика на администрацията Тръмп не означават корекция на твърдия безапелационен курс на Белия дом към максимизиране на печалбите и силата на Америка за сметка на всички останали участници в международната система – както съюзници, така и опоненти. За Европа всякакви илюзии в тази посока могат да се окажат свръхопасни. Старият континент трябва максимално да ускори развитието на своя единна система за сигурност и да оказва възможния натиск върху Вашингтон за

придържане към общия транс-атлантически ангажимент за един жизнен и добре функциониращ Алианс – НАТО. Хаотичността и пренареждането на световната система ще продължи в неопределено

дълго бъдеще. Оцеляването и съхраняването на стратегически позиции е основния приоритет на обединена Европа. Всеки разкол или вътрешен разпад води в точно обратната посока.